

Wojciech Figurski
Eugeniusz Rogalski

MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM ANIMATORÓW

"Muzyka i młodzież"

/Sprawozdanie i materiały/

Różnorodność i skomplikowanie współczesnych procesów kształcenia, pilna konieczność poznania sposobów w dziedzinie wymiany postaw, informacji i idei sprawiły, że zagadnienie modernizacji i udoskonalania form przekazu muzycznego znalazło się w centrum uwagi wielu dyscyplin badawczych. Filozofia muzyki, muzykologia, pedagogika, psychologia, socjologia - to tylko przykłady dziedzin zainteresowanych tym procesem. Problematyka prac badawczych prowadzonych w wielu ośrodkach naukowych na całym świecie wskazuje, że poszukiwanie skuteczniejszych form upowszechniania muzyki jest obecnie szczególnie intensywne. Dało temu wyraz między innymi również Międzynarodowe Sympozjum Animatorów zorganizowane w Bydgoszczy, w dniach od 13 do 17 kwietnia 1977 roku. Aktualność i znaczenie analizowanej w trakcie obrad problematyki nakłoniły autorów do napisania niniejszego artykułu. W świetle faktów wyżej podanych zapoznanie nauczycieli wychowania muzycznego z przebiegiem, problematyką i wynikami obrad wydaje się ze wszech miar ważne i uzasadnione.

Materiał dotyczący Międzynarodowego Sympozjum Animatorów prezentujemy w dwóch częściach. W części I przedstawiamy syntezę programu, natomiast część II zawiera informacje o niektórych referatach.

Sympozjum odbywało się w pomieszczeniach Naczelnej Organizacji Technicznej przy ul. Jagiellońskiej 32 w Bydgoszczy. Organizatorami Sympozjum były następujące instytucje: Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży Muzycznej, Wydział Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, Wydział Kultury Urzędu Miejskiego w Bydgoszczy, Wyższa Szkoła Pedagogiczna - Instytut Wychowania Muzycznego w Bydgoszczy, Dział Kulturalny Ilustrowanego Kuriera Polskiego w Bydgoszczy, Polskie Radio i Telewizja. Funkcję

przewodniczącej Komitetu Organizacyjnego pełniła Barbara Dybkowska^{1/}. W Sympozjum uczestniczyli przedstawiciele Federacji Młodzieży Muzycznej między innymi z Bułgarii, Belgii, Francji, Portugalii, Szwajcarii, Szwecji i Polski. W składzie Komitetu Honorowego znalazły się następujące osoby: Wincenty Domisz - Prezydent Bydgoszczy, Włodzimierz Kotoński - Doradca Prezesa Komitetu ds. Radia i Telewizji, Witold Lasota - Przewodniczący Sejmowej Komisji Kultury, Redaktor Naczelny IKP, Edmund Lehman - Wojewoda Bydgoski, Władysław Loranc - Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki, Witold Lutosławski - Honorowy Prezes Stowarzyszenia Polskiej Młodzieży Muzycznej, Tadeusz Połatyński - Przewodniczący WRZZ, Andrzej Szwalbe - Dyrektor Filharmonii Pomorskiej, Edmund Trempała - **Rektor WSP** w Bydgoszczy.

1. Informacje o Programie Międzynarodowego Sympozjum Animatorów

Wstępnie założono, że obrady odbędą się w 4 następujących grupach:

- grupa animatorów muzyki - prowadzący obrady: Barbara Dybkowska i Göran Bergendal^{2/},
- grupa radiowo-telewizyjna - prowadzący obrady: Włodzimierz Kotoński,
- grupa socjologów i pedagogów - prowadzący obrady: Janusz Rulka^{3/} i Eugeniusz Rogalski^{4/},
- grupa dziennikarzy - prowadzący obrady: Stanisław Kwiatkowski^{5/}.

Absencja kilku dziennikarzy zadecydowała, że obrady odbyły się w 3 sekcjach, tj. animatorów muzyki, radiowo-telewizyjnej oraz socjologów i pedagogów. W poszczególnych zespołach roboczych analizowano następującą problematykę:

- W grupie animatorów muzyki: doświadczenia animacyjne w różnych grupach socjalnych i środowiskowych; wybrane prezentacje, dyskusje i wymiana doświadczeń.
- W grupie radiowo-telewizyjnej: rola radia i telewizji w popularyzacji muzyki wśród młodzieży, przykłady współpracy narodowych sekcji Federacji Jeunesses Musicales z ośrodkami

radiowo-telewizyjnymi, rola prasy w upowszechnianiu muzyki wśród młodzieży.

- W grupie socjologów i pedagogów: gust muzyczny młodzieży i przyczyny różnic w jego kształtowaniu, informacje o wynikach badań socjologicznych i pedagogicznych.

W pierwszym dniu Sympozjum odbyła się konferencja prasowa, a następnie uroczyste otwarcie obrad w sali Filharmonii Pomorskiej. W ramach inauguracji dokonano prezentacji dwóch spektakli audiowizualnych Maria Dyżewskiego: "Stabat Mater"^{6/} i "W kręgu Bacha i Rembrandta"^{7/}. Ponadto w godzinach wieczornych w holu gmachu Naczelnej Organizacji Technicznej otwarto wystawę prac grafika Cezarego Trubaluka o wspólnym tytule "Na temat muzyki"^{8/}.

Drugi dzień spotkania miał charakter wybitnie roboczy. W sekcjach rozpatrywano następujące kwestie:

- W grupie animatorów muzyki: prezentacja programów magnetowidowych z pokazami animacji m.in. z Węgier, Belgii, Szwecji, Francji, Polski oraz referaty i dyskusje.
- W grupie radiowo-telewizyjnej: prezentacje programów radiowych, m.in. z Belgii, Węgier, Francji, Szwecji, Polski; referaty i dyskusje.
- W grupie socjologów i pedagogów: Roselyne Dartevell z Belgii przedstawiła wyniki badań socjologicznych FIJM prowadzonych pod patronatem Unesco, Göran Bergendal ze Szwecji mówił .n.t. "Badania gustów muzycznych młodzieży szwedzkiej", a Marek Dyżewski informował o "Gustach muzycznych młodzieży w oparciu o badanie Cantores Minores Vratislaviensis".

Po zajęciach sekcyjnych uczestnicy spotkali się z Witoldem Lutosławskim - honorowym przewodniczącym Sekcji Polskiej organizacji Młodzieży Muzycznej. Bezpośredni kontakt z kompozytorem uzupełniła projekcja filmu "Livre pour orchestre" oraz dyskusja.

Dwa pokazy animacji węgierskiej zakończyły drugi dzień zajęć.

W kolejnym trzecim dniu trwania Sympozjum dla wszystkich uczestników odbyła się prezentacja programów telewizyjnych n.t. aktywności i działalności poszczególnych sekcji FIJM. Po przerwie nastąpiło spotkanie w grupach. W zespole radiowo-telewizyjnym i dziennikarzy w dalszym ciągu emitowano programy TV, a w sekcji pedagogów i socjologów oraz animatorów Witold Rudziński

interpretował kwestię "Jak nauczać słuchania muzyki?"

Wyjazd uczestników do zamku Anny Wazówny do Golubia połączony z występem Zespołu Pieśni Dawnej WSP w Bydgoszczy stanowił ostatni punkt programu trzeciego dnia zajęć.

W czwartym dniu członkowie grupy radiowo-telewizyjnej i dziennikarzy wysłuchali następujących referatów: Marka Dyżewskiego "Słowo jako muzyka w dziele sztuki radiowej" i Rózsa Szello "Telewizja węgierska". W grupie animatorów oraz socjologów i pedagogów referowali m.in.: Julia Tardos./Węgry/ - "Programy edukacyjne dla szkolnych węzłów radiowych", Michał Błażejowski - "Informacje o ankiecie przeprowadzonej przez Sekcję Animatorów SPMM UG", Grażyna Filipiak - Perlak - "Upowszechnianie muzyki w środowisku robotniczym".

Po zajęciach zespołowych odbyło się wspólne posiedzenie, w trakcie którego przewodniczący poszczególnych grup przedstawili w formie wniosków szczegółowych wyniki dyskusji odbytych w sekcjach. Wnioski wywołały dyskusję, którą podsumowała przewodnicząca Komisji Animatorów FIJM.

Udział uczestników w koncercie orkiestry Filharmonii Pomorskiej i chóru "Arion" był końcowym zajęciem czwartego dnia Sympozjum.

Ostatni dzień uczestnicy spędzili w Toruniu. Tu m.in. odbył się koncert Warszawskiej Orkiestry Kameralnej Jeunesses Musicales pod kierownictwem Zenona Brzewskiego. Zespół wykonał 3 utwory w dawnym stylu Henryka Mikołaja Góreckiego, Sinfonię G-dur nr 3 Antonio Vivaldiego, Koncert fortepianowy a-moll Jana Sebastiana Bacha. Całodzienny pobyt w Toruniu był ostatnim punktem programu Międzynarodowego Sympozjum Animatorów.

2. Informacje o wybranych referatach

W tej części sprawozdania piszemy o problematyce zawartej w niektórych referatach. Kolejność prezentacji materiału ustaliliśmy według jego następstwa czasowego w ramach Sympozjum.

Göran Bergendal przedstawił kwestię dotyczącą "Badania gustów muzycznych młodzieży szwedzkiej". Materiał zbierano w latach 1974-1975, a badania populację stanowiły 1234 osoby w przedziale wieku 12-24 lata. Wiek, płeć, wykształcenie, śro-

dowisko uczyniono zmiennymi zależnymi. Celem badań było uzyskanie odpowiedzi na pytania: Jaki rodzaj muzyki młodzież preferuje? Jaki kontakt z muzyką ma młodzież? Jaki jest najczęstszy kontakt młodzieży z muzyką i w jakim środowisku ma on miejsce? Która z form kontaktu jest najistotniejsza ze względu na zainteresowania muzyką?

Wyniki badań potraktowane procentowo tworzą następujące układy:

- w zakresie ulubionego rodzaju muzyki: muzyka pop /75 % wypowiedzi pozytywnych/, muzyka klasyczna /18 % wypowiedzi/, jazz /7 % wypowiedzi/, opera /7 % wypowiedzi/, folklor /5 % wypowiedzi/, muzyka ludowa, tańce /2 % wypowiedzi/, pieśni religijne /2 % wypowiedzi/. Ponadto zaistniały przypadki nie udzielenia odpowiedzi, co stanowi 10 %,
- w zakresie upodobań stylów narodowych: muzyka angielska i amerykańska /42 % wypowiedzi pozytywnych/, muzyka szwedzka, duńska, norweska /41 % odpowiedzi/, muzyka niemiecka i austriacka /12 % wypowiedzi/, muzyka francuska, rosyjska, hiszpańska, polska /6 % wypowiedzi/, muzyka krajów pozaeuropejskich /0 % wypowiedzi/,
- w zakresie form kontaktów z muzyką: słuchanie płyt długogrających /75 % wypowiedzi/, słuchanie muzyki z kaset /31 % wypowiedzi/, poprzez taniec /31 % wypowiedzi/, słuchanie poprzez kontakt z radiem /28 % wypowiedzi/, kontakt poprzez własne śpiewanie /21 % wypowiedzi/, muzykowanie /19 % wypowiedzi/, recepcja programów telewizyjnych /12 % wypowiedzi/, uczestnictwo w koncertach /10 % wypowiedzi/, **słuchanie** płyt krótkogrających /13 % wypowiedzi/, słuchanie muzyki z taśm niekasetowych /8 % wypowiedzi/, recepcja filmów muzycznych /2 % wypowiedzi/, brak kontaktu z muzyką /2 % wypowiedzi/,
- w zakresie kontaktów pożądaných: muzykowanie /35 % wypowiedzi/, udział w koncertach /30 % wypowiedzi/, poprzez taniec /20 % wypowiedzi/, słuchanie płyt długogrających /20 % wypowiedzi/, recepcja programów telewizyjnych /16 % wypowiedzi/, kontakt z filmem muzycznym /15 % wypowiedzi/, słuchanie muzyki z kaset /10 % wypowiedzi/, kontakt z radiem /10 % wy-

powiedzi/, własne śpiewanie /6 % wypowiedzi/ słuchanie przyjaciół jako wykonawców muzyki /4 % wypowiedzi/,

- w zakresie form słuchania: w czasie spotkań z przyjaciółmi /50 % wypowiedzi/, w czasie tańca z pominięciem dyskotek /25 % wypowiedzi/, poprzez dyskoteki /24 % wypowiedzi/, w szkole /21 % wypowiedzi/, w samochodzie /6 % wypowiedzi/, w trakcie wykonywania pracy /4 % wypowiedzi/, słuchanie muzyki w klubach, salach, kościołach, sklepach muzycznych, bibliotekach, hotelach, domach handlowych /niski procent wypowiedzi/. Ponadto wyniki badań świadczą o zupełnym braku percepcji muzyki odtwarzanej w plenerze.

Większość ankietowanych wskazuje jeden rodzaj ulubionej muzyki. Studenci i młodzież wiejska interesują się kilkoma rodzajami muzyki.

W odniesieniu do muzyki klasycznej stwierdzono, że istotny wpływ na zróżnicowanie odpowiedzi ma rodzaj zajęcia uprawianego przez respondenta, a także środowisko i wiek, natomiast płeć nie różnicuje zainteresowań. Natężenie upodobań do muzyki klasycznej wzrasta wraz z wiekiem, wykształceniem i jest intensywniejsze wśród mieszkańców miast.

Nie stwierdza się wpływu szkoły na kształtowanie gustów muzycznych uczniów. Młodzież w przedziale wieku 12-17 lat wyraża niezadowolenie z formy kontaktu oferowanego jej przez szkołę.

Na temat zainteresowań muzycznych młodzieży polskiej mówiła Zofia Gładyszewska. Materiał gromadzono w latach 1960-75, a badaniami objęto 982 osoby w wieku 13-25 lat, o wykształceniu podstawowym, średnim i wyższym. Celem dociekań było "wykazanie, że muzyka młodzieżowa posiada elementy konstruktywne w tworzeniu się więzi interpersonalnych oraz że posiada wartości pedagogiczne".

Wyniki przedstawionych badań wskazują, że w hierarchii upodobań artystycznych zainteresowania muzyczne mają rangę najwyższą /64 % wypowiedzi pozytywnych/. Upodobania muzyczne polskiej młodzieży dotyczą struktur z wyeksponowanym rytmem, wpływami bluesa, rock and rolla i jazzu. Materiał muzyczny o powyższych cechach autorka badań nazwała "muzyką młodzieżową".

Zebrany materiał dowodzi też, że dzieła Bacha, Mozarta czy, Chopina nie są obce badanym. Kompozycje wielkich twórców znajdują się w kręgu zainteresowań młodzieży, ale niekiedy rozumie je ona po swojemu.

Ankietowani cenią wysoko różnorodność treści, nastroju, melodii i twierdzą, że ich muzyka odzwierciedla: "potrzeby życiowe, miłość, skomplikowany współczesny świat i zaspokaja wszystkie tęsknoty młodości".

Analiza wypowiedzi respondentów wskazuje na znikomy wpływ Wychowania muzycznego na kształtowanie ich gustów /76 % odpowiedzi negatywnych/.

Wszystko wskazuje na to, że muzyka młodzieżowa mieści się w sferze działalności amatorskiej, jest aprofesjonalna, rozwija się w zasadzie poza muzyką artystyczną i służy odmiennym celom, choć ma z nią wiele punktów stykowych.

Stanisław Kwiatkowski w referacie p.t. "Udział prasy w upowszechnianiu muzyki w środowisku młodzieżowym" dokonał analizy jej zawartości pod kątem publikowanej problematyki muzycznej. Mówca stwierdził, że "problematyka z muzyką związana niezbyt często gości na ich łamach /dzienników i czasopism - W.F./, a jeśli już jest podejmowana to w marginesowych raczej proporcjach do innych tematów". Stwierdzenie to dotyczy przede wszystkim czołowych ogólnopolskich tygodników kulturalnych. Poszczególne numery "Kultury", "Życia kulturalnego" zawierają artykuły poświęcone literaturze, teatrowi, plastyce, telewizji, sprawom społeczno-gospodarczym, obyczajowym, związanym ze sportem, rekreacją, a problematykę muzyczną pomijają.

Godny podkreślenia jest fakt publikowania artykułów z muzyką związanych w czasopismach o węższym profilu np. w "Życiu Literackim", "Literaturze", "Teatrze", "Zwierciadle", "Kulisach". To ostatnie czasopismo zawiera stałą rubrykę poświęconą muzyce rozrywkowej.

Analiza zawartości treści poszczególnych artykułów muzycznych wskazuje, że prasa zajmuje się tylko jazzem, informuje o znanych gwiazdach estrady, o zespołach muzyczno-wokalnych, zamieszcza teksty znanych przebojów. Jednakże fakt istnienia chórów młodzieżowych, zespołów muzyki i pieśni dawnej, młodzieżowego ruchu symfonicznego^{9/} nakazuje redakcjom zróżnicować

treści przez nie upowszechniane. Prasa powinna zajmować się wszystkimi rodzajami muzyki i być wiernym sojusznikiem każdego organizatora życia muzycznego.

Spośród instytucji zainteresowanych upowszechnianiem muzyki w środowisku bydgoskim i całym regionie referujący wyszczególnił Filharmonię Pomorską, Operę i Operetkę, Przedsiębiorstwo Imprez Artystycznych "Estrada", Oddział Północny PSJ. Instytucje te napotykają w swojej działalności na liczne przeszkody, w których przewyciężaniu pomagają miejscowe dzienniki i czasopisma. Szczególnie Ilustrowany Kurier Polski^{10/} pomaga Filharmonii Pomorskiej oraz "Estradzie" w tworzeniu optymalnych warunków dla rozwoju życia muzycznego; zwraca uwagę władz na potrzeby materialne, kadrowe i organizacyjne tych instytucji. Dziennik upowszechnia informacje o imprezach, prezentuje sylwetki muzyków, śpiewaków, piosenkarzy, popularyzuje działalność chórów bydgoskich, gdańskich i poznańskich oraz odnotowuje ciekawsze wydarzenia w życiu muzycznym Koszalina, Słupska, Piły itd.

Ważną rolę w zakresie upowszechniania i organizowania "życia muzycznego" w regionie bydgoskim pełni również "Dziennik Wieczorny" i "Gazeta Pomorska". Ta ostatnia poza upowszechnianiem informacji, sprawozdań i recenzji, od szeregu lat organizuje imprezę "Estrada dla amatorów" stwarzając młodzieży okazję do publicznego muzykowania. Koncerty organizowane w ramach tzw. "Dni Gazety Pomorskiej" spełniają także istotną rolę w upowszechnianiu muzyki.

Prof. Witold Rudziński mówił n.t. "Słuchania muzyki jako rodzaju aktywności muzycznej". Referujący podkreślił, iż poznawanie muzyki poprzez słuchanie jest najprzystępniejszą z form aktywności i jak wszelka umiejętność, daje się kształcić i rozwijać^{11/}. Podstawowym zadaniem nauki słuchania jest budzenie i rozwijanie zainteresowań muzycznych poprzez kształcenie "umiejętności śledzenia rozwoju muzyki, łączeniu tego co następuje, z tym co już usłyszeliśmy, integrowaniu wrażeń w twory coraz wyższego rzędu, aż do syntetycznego ujęcia całości utworu". Słuchając nowych utworów dążyć należy do wzbogacenia doświadczenia, do wyzwolenia emocji muzycznych, do pogłębienia życia

uczuciowego. Nauka nie wymaga znajomości terminologii, a dokonuje się poprzez przyswajanie większych struktur jako kompleksów brzmieniowych, tematów, wątków, fraz, nie w postaci melodii, lecz jako całości, łącznie z otoczką harmoniczną i kolorystyczną. W konsekwencji fragmenty te dadzą obraz całości utworu, który winien być na tyle trwały, by można dokonać reprodukcji w formie śpiewu wewnętrznego.

W. Rudziński odrzuca podział utworów na łatwiejsze i trudniejsze twierdząc przy tym, że przeszkody nie tkwią w repertuarze muzycznym, lecz są wynikiem małego doświadczenia słuchacza, co oznacza, że to samo dzieło można stosować na niższym i wyższym poziomie kształcenia.

Proponuje się następujące etapy nauki słuchania muzyki:

- obserwacja pojedynczego, a następnie kilku okresów łącznie z śledzeniem ich losów w przebiegu utworu,
- rozróżnianie powrotów, kontrastów i uzupełnień oraz wyjaśnianie elementarnych terminów formotwórczych,
- postępowanie bardziej swobodne np. analiza muzyki polifonicznej, programowej, struktur złożonych i wreszcie przegląd niektórych stylów.

Powyższy układ uwarunkowany jest hierarchią trudności, jakie następują rozwijanie zdolności słuchania muzyki.

W poszczególnych etapach nauki istotne jest kilkakrotne odtworzenie utworów, percepcja fragmentów, porównywanie wariantów, przy czym końcowe słuchanie powinno odbyć się w całości z odrzuceniem udzielania jakichkolwiek informacji słownych. Pogadanki czy też dyskusje, jakie mają miejsce podczas słuchania roboczego są niezmiernie ważne, lecz należy mieć na uwadze "by za słowami zawsze stało rzetelne doświadczenie muzyczne". Notowanie spostrzeżonych faktów jest jak najbardziej wskazane, lecz z odrzuceniem wszelkiego schematyzmu.

Kolejny referat wygłoszony w ramach Sympozjum dotyczył modernizacji i udoskonalania form upowszechniania muzyki w Holandii. Z prezentowanego materiału wynika, że organizację Jeunesses Musicales dotychczas interesowała jedynie muzyka poważna. Jednakże ostatnio, zgodnie z wynikami badań socjologicznych wskazującymi na negatywny stosunek młodzieży do tego rodzaju muzyki, organizacja zajęła się upowszechnianiem muzyki pop.

Dbając o jakość produkcji stowarzyszenie korzysta z usług artystów profesjonalnych, wykazujących się wysokim stopniem opanowania warsztatu muzycznego. Proces upowszechniania dokonuje się przede wszystkim na terenie szkół podstawowych i średnich, a rozpoczął się w 1976 r. Kontakt młodzieży z muzyką ma postać następującą: słuchanie połączone z dyskusją, zapoznanie się z instrumentami oraz twórczość. Takie rozwiązanie niewątpliwie przygotowuje do świadomej recepcji muzyki.

Stowarzyszenie korzysta także ze środków masowego przekazu, za pomocą których upowszechnia muzykę pop m.in. w wielkich fabrykach.

Zamierzeniem organizacji jest stworzenie takiej sieci, która umożliwi odbycie choćby jednej audycji w ciągu roku w każdej szkole.

Michał Błażejowski przedstawił uczestnikom Sympozjum wyniki badań przeprowadzonych przez Sekcję Animatorów SPMM Uniwersytetu Gdańskiego. Kwestionariusze ankiet rozprowadzono w maju 1976 r. wśród studentów I roku filologii polskiej. Grupa reprezentacyjno-badawcza liczyła 100 osób. Celem badań było uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania:

- Jakie są codzienne i odświętne kontakty studentów z muzyką?
- Jakie formy słuchania muzyki przeważają?
- Kiedy i dlaczego młodzież słucha muzyki?
- Jaki rodzaj muzyki preferują?
- Jakie są upodobania co do utworów i kompozytorów?

Wyniki badań wskazują, że istotny wpływ na kształtowanie gustów muzycznych ma dom rodzinny i szkoła, przy czym tę drugą instytucję wymienia się jako sprawcę rozwijania biernego, a nawet negatywnego stosunku do muzyki. Zdaniem ankietowanych pierwsze kontakty z muzyką powinny mieć formę zabawową, połączoną z recepcją ścisłej informacji a nie taką, jaką proponuje wielu nauczycieli.

Analiza wypowiedzi respondentów wykazuje, że decydującym motywem kontaktu z muzyką jest chęć przeżycia emocji i nastrojów, przy czym pełni ona rolę swoistego "leku na wszystko".

Najczęstszą formą obcowania studentów z muzyką jest słuchanie radia i utworów odtwarzanych z taśm. Większość ankiet

towanych twierdzi, że organizacja studiów nie stwarza możliwości do szerszych kontaktów, stąd też odbierają muzykę jako "dźwiękową tapetę".

Na podstawie analizy materiału badawczego sądzić należy, że studenci preferują "muzykę młodzieżową", tj. z wyraźnie wyeksponowanym rytmem. Muzyka poważna zajmuje drugie miejsce, a ludowa pozycję trzecią. Siedem osób wyraża dezaprobatę dla wszelkiego rodzaju aktywności muzycznej.

Autora wymienionych badań interesowała również kwestia upodobań do stylów kompozytorskich. Z danych wynika, że najbardziej znany jest Fryderyk Chopin i jego mazurki. Dalsze miejsca w szeregu zajmują nazwiska następujące: J.S.Bach - muzyka organowa, P.Czajkowski - "Koncert fortepianowy b-moll op.23", **L.Beethoven** - "Sonata księżycowa", W.A.Mozart - "Eine kleine Nachtmusik", G.Gershwin - "Błękitna rapsodia", R.Schumann - "Marzenie", K.Penderecki - "Pasja" ex aequo z M.Ravelem jako twórcą "Bolera".

Ponadto stwierdzono zupełny brak zainteresowania muzyką współczesną.

Na temat efektywności upowszechniania kultury muzycznej w środowisku robotniczym mówiła Grażyna Filipiak - Perlak. Terenem swoich badań autorka uczyniła miasto Poznań, a problem główny sformułowała następująco: "O ile i jaka forma kultury muzycznej jest w stanie zdobyć nowego słuchacza i utrwalić jego zainteresowania?" Zakres dociekań ograniczono do muzyki poważnej. Tak zwaną "styczność początkową", "styczność rozwijającą się" i "styczność utrwaloną" uczyniono wskaźnikami efektywności upowszechniania kultury muzycznej.

Wyniki badania naukowego potwierdziły aktualność znanej zasady socjologicznej. - "Zmierzch tradycyjnych form uczestnictwa w kulturze jest jedną z cech konstytutywnych współczesnego społeczeństwa".

PRZYFISY

- 1/ Barbara Dybkowska pełni funkcję stałej przewodniczącej Komisji Animatorów Międzynarodowej Federacji Młodzieży Muzycznej /Federation Internationale Jeunesses Musicales/. W tekście artykułu pełną nazwę Federacji zastąpiono skrótem FIJM.
- 2/ Göran Bergendal jest sekretarzem Komisji Animatorów FIJM.
- 3/ Doc.dr hab. Janusz Rulka prorektor WSP w Bydgoszczy pełnił funkcję przewodniczącego grupy socjologów i pedagogów na początku obrad.
- 4/ Dr Eugeniusz Rogalski dyrektor Instytutu Wychowania Muzycznego kierował pracami sekcji aż do ich zakończenia.
- 5/ Stanisław Kwiatkowski pełni funkcję kierownika działu kulturalnego Ilustrowanego Kuriera Polskiego w Bydgoszczy.
- 6/ "Stabat Mater" jest utworem muzyczno-plastycznym. Warstwę muzyczną stanowią fragmenty sekwencji Stabat Mater Dolorosa ujęte historycznie, tj. Stabat gregoriańskie, Palestriny, Vivaldiego i Szymanowskiego. Warstwa obrazowa wyjaśnia rozwój i symbolikę motywów ikonograficznych podjętych przez malarstwo i rzeźbę.
- 7/ "W kręgu Bacha i Rembrandta" to spektakl ukazujący sposób realizacji idei jedności sztuk na przestrzeni historii. Program prezentuje niektóre wspólne rysy **barokowej** muzyki i plastyki.
- 8/ Autor z kilkuset swoich kompozycji wybrał tylko te, których elementem wiążącym jest instrument lub człowiek jako część instrumentu. Prace powstały w różnych okresach i wyrażają odmienną treść oraz różny ładunek emocjonalny.
- 9/ Autor referatu wymienił Pro Sinfonikę i Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży Muzycznej.
- 10/ Ilustrowany Kurier Polski jest najstarszym dziennikiem na Pomorzu, a ponadto ukazuje się na Wybrzeżu i Wielkopolsce.
- 11/ W. Rudziński wyróżnia trzy następujące formy aktywności muzycznej: wykonawstwo, twórczość i słuchanie.

LE SYMPOSIUM INTERNATIONAL - LA MUSIQUE ET LA JEUNESSE
/RAPPORT/

Le 13 - 17 avril 1977 à Bydgoszcz a eut lieu le Symposium International au thème: "Les méthodes de l'animation musicale dans le milieu de la jeunesse" organisé par la Fédération Internationale des Jeunesses Musicales. Le rapport **contiens**: le programme du Symposium, les noms des organisateurs, le travail dans les groupes.

Les problèmes étaient suivantes: recherches sociologiques et pédagogiques, le rôle de la radio et de la TV dans l'éducation musicale de la jeunesse, expériences de l'animation dans différents groupes sociaux, la participation de la presse dans la propagation de la musique parmi la jeunesse.

DAS INTERNATIONALE SYMPOSIUM - MUSIK UND JUGEND
/BERICHT/

Von 13 bis 17 April 1977 dauerte in Bydgoszcz das Internationale Symposium auf Thema: "Die Methoden der Musikalischen Aktivität in der Umwelt von Jugend" organisiert von die Internationale Föderation der Musikalischen Jugend.

Das Bericht enthält: das Programm der Konferenz, die Themas der Arbeit in verschiedenen Gruppen, die wichtigste Probleme. Als besondere Probleme treten auf: die Massenmedien Rundfunk, Fernsehen, Film und Druckerzeugnisse, die **Rolle der** Schule, sowie die Forschungsergebnisse.